

La sinceritat de la consciència

Avui, en encetar el tema venim obsessionats pels aconteixements, resultats i derivacions, ja que d'ells n'han sobrevingut les clarors diàfanes i les lluminadores de les consciències humanes.

Quan començava a velar-se en la nostra visió el cataclisme irremissible, la destrucció i anihilament total del què es solia dir que feia olor de cera—equivocadament—perquè mai cent contradiccions i mals exemples no seran prou per ofegar amb fum, el sentiment i molt menys encara la fe, d'aquells que tot ho sopediten a una voluntat. I és aquesta mateixa força de la raó la que avui, ens menllera un espai de la nostra missió.

Si deixem de banda les finalitats especuladores per l'assoliment d'una exclusiva realització, si cloem els pàrpers del partidisme exegerat i prescindim de la làvia dels paladins del personalisme engendradora de rencúnies i associador de quimèriques intencions, per altres afers que els hi atanyin més directament en el curs de la vida i passant pel damunt de vulgars mesquineses pròpies dels homes, veurem com en l'hora present el sentiment s'associa d'una manera ben clara i directe a aquelles coses que atanyen a la consciència.

La miserable ignominia, es desploma fendint l'aire i l'espai que no li pertoca, damunt carn humana, desangrant-la, esmicolant-la i convertint-la solament en fraccions la més meravellosa i perfecta obra: l'ésser, que pensu i parla. Exhelat l'últim respir, tot es confon! Perduda la vida, tot s'ha acabat! Si; tot s'ha acomplert, escrit estava; més la reacció, la protesta, la comprensió i la raó teològica, venen a omplenar el buit que ha produït la desfeta, i del resorgiment en brolla una nova veu que ens escursa distàncies, ens agermana molt més encara i ens arrabassa aquella inoredulitat impròpia en la seguretat.

Tots els sentiments s'han manifestat, benefactors han estat els clams, i aquest mateixos sentiments s'han sentit ferits en el més profund de la seva ànima, han vist trepitjada la mateixa fe, ja que la fúria codavèrica caient damunt d'uns éssers racionals, vulnera un dels principis de la consciència cristiana: llevar la vida a un semblant que aquest món lloaba la voluntat Divina; i ha vist postergada la paraula de Crist: estimeu-vos els uns als altres.

L'estrall de la metralla ha ressonat per tot el món i cada consciència ha parlat amb tota sinceritat.

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

TEMES D'AGRICULTURA

Avantatges dels molins de vent

La força subministrada per les corrents d'aire no costa res, si bé és cert que el vent empeny amb intermissió i no sempre que es desitja. En alguns països, advenen llargs períodes de calma i altres que el vent apreta amb terrible violència, capaç de destruir el molí de vent si no es prenen certes precaucions. Al capdavant

si els arranjaments fets pel magatzematge habiliten a aquest amb bastanta capacitat, no hi haurà necessitat d'esmorinar si els vents apreten amb alguna regularitat tots els dies; n'hi haurà prou en saber si el total per període perllongat és satisfactori.

Amb tot, no hi haurà necessitat de preocupar-se quan el molí de vent va elevar l'aigua al dipòsit, tant si ha sigut un dia com un altre.

El que més importa saber és si l'aigua estarà preparada totes les hores o bé quan hom la necessiti. Resulta, doncs, que l'o-

peració intermitent del molí de vent no és realment cap desavantatge.

Una gran avantatge del molí de vent consisteix en la forma automàtica del seu funcionament.

Constantment està aviat per a utilitzar, sense necessitat d'intervenció humana, un vent considerable per un període prolongat, o bé les breus ratxes que apreten de tant en tant. La seva disposició és tal que, segons, canvia la posició de l'aparell.

Com a resultat de l'anterior, el molí de vent extreu aigua en totes les direccions que puguin venir el vent.

Res l'importa d'on el vent ve, ni tampoc (en un límit raonable), quina és la seva violència. El resultat és que l'aigua és elevada al dipòsit en qualsevol oportunitat, de dia o de nit. Si el dipòsit de magatzematge és omplert a tota capacitat, el molí de vent pot llavors posar-se fora de serviment (vol dir parar el molí).

El molí de vent funciona per qualsevol classe de magatzematge.

Així l'aigua estreta pot magatzemar-se en un dipòsit enlairat, com també baix a terra, que funciona segons el sistema neumàtic, qui sap que necessiti ésser d'un caràcter especial, però això no altera el fet de què es pot assignar el treball d'operar la bomba per un i altre sistema de magatzematge.

AGUSTÍ RIFER VILA

Ciudadà: Exigeix i inutilitza el tiquet municipal sobre la consumació que hagi fet.

Ciudadà: El teu deure és exigir el tiquet sobre consumacions i d'aquesta manera ajudar al municipi que és el teu poble.

Ciudadà: Contribueix a les càrregues municipals exigint el tiquet municipal sobre consumacions. Recordat d'inutilitzar-lo.

El cercador de metralla

Cada fet que té lloc en el mitjà ambient, dóna lloc a diferents reaccions, sortint aleshores noves formes d'acció, així com l'atac fet pels taucs ha donat l'aparició dels heroics antitanquistes, així com l'esmerçament pel Japó de grans vaixells de guerra en la Xina, ha fet que diverses vegades els aviadors xinesos es precipitessin amb llurs avions carregats de bombes sobre els navilis enemics causant l'enfonsament dels mateixos. Una reacció semblant, no pas per la seva heroïtat, sinó perquè dóna lloc a la desaparició del dolor, perquè silenciosament salva vides, perquè fa retornar a la vida i pels éssers volguts allò que la guerra havia desfet, és el cercador de metralla. El cercador de metralla té una feina fosca que no fa soroll de canó, és una feina que no té objecte de matar, és una feina pacient i fatigosa. El cercador de metralla amb les seves eines grata el fons de les ferides per veure si hi ha un tros de ferro que fa sofrir aguts dolors al ferit, fa que la ferida supuri sempre i no tanqui quasi bé mai. La presència de la metralla és acusada per l'estilet o les eines de dissecció amb un soroll de petit frec metàl·lic; si hom pot tocar-la amb l'extrem del peu o «kacher», o amb d'altra eina quirúrgica, es fa que la metralla vingui cap a l'orifici de sortida poc a poc, tant, que de vegades per un centímetre s'esmercen hores, puix la metralla que treiem rasca la carn viva i produeix grans dolors, i moltes vegades, abans que l'ope-

rador pugui mostrar-nos amb la seva mà el tros de projectil que ha tret, cal obrir més o eixamplar la ferida. Altres vegades els projectils i la metralla s'introdueixen de tal manera en el cas de les víctimes que per no perllongar el sofriment o per ésser absolutament necessari, cal obrir una nova ferida per treure l'enemic que hom porta dins. Aleshores es fa servir l'anestèsia per minvar el dolor, la local pel clorur d'èter, novocaina o bé amb la raquianestèsia i si és necessari amb la narcassi o anestèsia general amb èter o cloroform. Moltes vegades la bala o metralla queda allotjada en llocs inoperables o no, no fent gens de mal i no produint complicacions fisiològiques de cap mena, aleshores es deixa estar la metralla allà on és.

Els cercadors de metralla van lliurant, en la mesura que poden, al ferit dels dolors que té; que tracta de compondre el que la guerra ha desfet; és el que amb el seu treball torna homes a la pàtria i a la llar. Nosaltres els tenim a centenars que treballen contínuament, fent tota mena de guariments necessaris en totes les seves modelitats i variacions, segons convinguin als diferents tipus de ferides, retornant la salut i l'alegria a centenars d'homes, que de veritat, que més alegria pot donar després d'haver passat un perill de mutilació o mort, que l'haver-ne pogut sortir bé?

CARLES COZCOLLUELA

ELS NOSTRES COL·LABORADORS

FOLKLORE

Embarbossaments - Personatges

(Fraseologia i Paremiologia)

Sempre mogut per aquesta preocupació del verb del nostre poble en les seves manifestacions vives de la tradició, em decideixen posar esment unes notes que per cert amb una mica més d'interès general a la investigació, podrien encara presentar bons materials per l'estudi de les dues branques del Folklore: la Paremiologia i la Fraseologia, que en les seves distintes fórmules són elements de la nostra llengüa. Molt fàcil de comprendre sense apartar-nos de la matèria i, entenent el significat de cada una d'elles, en saber el que representen,

Poca importància se li donen i pres-

cisament per aquest motiu, escric aquestes ratlles; serà curiositat a la vegada, seran ganes de capficar-nos en voler les coses clares i el saber perquè es diuen i perquè es fan. Més per aquest punt és el que em determina, puix cal assabentar-nos a més de les raons, les circumstàncies, l'origen i el seu significat en què es tracta.

Es parla molt sense saber la major part de les vegades el perquè, s'anomena es discuteix i entre tant, la Fraseologia com la Paremiologia regna en tota la seva extensió. Tractant d'aquestes parts, no poudrem si és qualitat o defecte; pe-

rò si, unes costums la major part purament nostres tradicionals, altres que han traspasat fronteres, o en altres nacions, hem pogut comprovar que tenen allà el seu origen.

Entesa la Fraseologia, com element de la Demofilologia (Literatura oral) compren l'ordenació, el recull, la forma d'explicar o la manera buscada i l'estil de dir les paraules, i per tal cas, han nascut els embarbossaments, que recollits, els hem donat a la infantesa com a cosa de passatemps, coneixements per la perfecció de pronúncia o enigma etc., etc.

No serà aquesta ocasió fer aclaracions d'alguns d'ells, si bé hauriem de donar-ne relació almenys dels que esmenten les diferents complicacions lingüístiques en totes les lletres de l'alfabet; però degut el seu text, ens absteim no deixant-ne malgrat això, de presentar-ne una sèrie qualificant-los de bell antuvi com els més populars a casa nostra.

Heus ací amb quines definicions diem-ne humorístiques, són la major part dels jocs de paraules; difícils de pronunciar pels que no han nascut a nostra terra, per no assolir el mèrit de dir-los amb rapidesa i ben expressats; quina és la seva gràcia ingènua.

«Vinc de part de la senyora. si la senyora s'enyora. — Si la senyora s'enyora? — No, senyora, la senyora, no s'enyora.»

«Setze jutges, mengem fetge d'un penjat.»

«Es així com vostè diu, vostè diu el què és; és així, com vostè diu, i així és.»

«Coca del nas a la boca, no en tastaràs gota; de la boca al nas, no en tastaràs.»

«Una vella seca, meca, cucurixada, cega i sorda, tenia dos fills secs, mecs, cucurixats, cecs i sords; si la vella no hagués sigut seca meca, cucurixada, cega i sorda; els fills no haurien sigut secs, mecs, cucurixats i sords.»

«Un pinxo va dir a en Panxo: Vols que et punxi amb un punxó?, i el Panxo va dir al pinxo: Puxa'm, però a la panxa no.»

«Un baco tind enllepolit. — Qui el desenllepolirà? Vagi a cal desenllepolidor que el desenllepolirà millor.»

«Una boteta tota rodona, té vi, vi té; té tap, tap té; té tap i tapó, tapó i tap té.»

«Uns pagesos apagesats ¡macs que gesegen!»

«Un plat blanc, pla, ple de pebre n'era; un plat blanc, pla, ple de pebre negre està.»

«Una polla pica, xica, cama coixa ballarica, va tenir set polls, pics, xics, cama coixos ballarics; si la polla no hagués estat pica, xica, cama coixa, ballarica, els polls no haurien estat pics, xics, cama coixos ballarics.»

«Al Marroc, un marrec tira un roc i cau al rec, i ric li va dir: Roc, no siguis ruc, que jo no ric.»

«Què fas aquí Pepa? Pelo faves, Pau —Faves peles Pepa?— Pau faves pelo.»

«Una vegada era un pare que tenia un fill, picotil, de la gorra bigorril; se'n va anar a caçar, picotà, de la gorra bigorrrà, i va matar una llebra, picotera, de la gorra bigorrera; la va dur a la seva mare, picotassa, de la gorra bigorrassa, que la fes amb suc, bigorrut; i el fill picotil, de la gorra bigorril, enrabià, de la gorra bigorrat que per la seva mare picotassa de la gorra bigorrassa, s'havia deixat menjar la llebra picotera de la gorra bigorrera, per un gat picotat de la gorra bigorrat.»

«Si un enrajolador de rajoles en rajola amb rajoles desenrajolades, l'enrajolat es desenrajolarà aviat per haver estat enrajolat i desenrajolat tants cops, que quasi ni rajoles d'enrajolat desenrajolat semblaven.»

Havent descrit aquest petit enfilall de jocs de paraules consultem en l'altra matèria en igual sentit que l'anterior. En refereix a la Paremiologia, el proverbi i

aquí per tant cal posar més atenció ja que s'interposa i és més vulgaritzat. En el proverbi els personatges que anomenem, quines particularitats o fama a vegades es retreu (sense ésser de la fantasia) per tenir-ne algunes proves que han passat a la vida, dels quals ella ens en parla.

Forces vegades hem posat atenció en totes les converses i hem anotat el nom d'aquell personatge que sense haver-lo tractat mai, ni vist però si figurat segons el que es refereix, car la tradició l'ha conegut algun temps per les seves qualitats o els seus defectes,

Anotem doncs els personatges: Posem per cas a un que el volem titllar per poc avispat i curt de gambals; diem que sembla el Pau Timbales; altre que gosa de molta particularitat li retreiem si és més conegut que En Xarau; a un que poc mira en dir la veritat, per tant, que és més embustero que En Calces; els que van mal vestits i mal forjats i que la roba no els hi llui, se'ls compara amb el Jaques; dels que són alts i prims se'ls suposa parents d'En Bafa; dels que ban per mal camí, si se'ls diu que no acabaran bé les coses se'ls hi pronostica la fi d'En Bacina;

si volem ponderar la valentia d'algú el comparem amb el Serraonga; si es vol remarcar la saviesa diem si és més savi que Salomó; un que es deixa dominar per la dona el qualifiquem de Joan Doneta; quan es vol ponderar penes i visibilitats sofertes per algú en l'espínol calvari de la vida, se li diu que n'ha passades més que En Barceló; més encara, si anotem pels seus mèrits dels que mai res tenen bé i sempre passen el temps fent-la i desfent-la com En Jofa, que fa i desfà, o En Marfà matalasser fer i desfer.

Ben segur que vos extranyareu si us pregunto si em sabeu dir quelcom o donar referència del Senyor Canons, del Mestre Tites, Don Pau de les Cantumflaines, la Maria Mosques, la Mare del Tanó, la Paula dels Llaços, la Fona del Catà, la Tana del Brillo, la Sila del Red, en Joan de la Carabça Gran, En Pere de la Cullera, en Maco de la Cayona, el Maco Pobre, En Tanari Papau, En Nofra Llonza, en Pere Viret, el gos del Pinyol, Jaume Pataume, l'heren Escampa i del Rector de la Guixa?

Molt més si us demano on és i a on para Can Pistraus, Can Peles, Can Tita,

L'hora de l'amor

L: VOLTERETES

Mi senyora, mi senyora
que sentiu, de l'hora, el goig
i en amor sou torbadora
del cor que us serveix d'estoig.

Si a l'hora benvinguda
s'hi ha de dur-vos al seu vol
sense cap boira goluda
de saber-vos bella al sol.

En les ales d'aquesta hora
fareu llègues de camí
sense dur a vostra vora
altre goig que el del destí.

Dins la vostra avioneta
lluminosa i resplendent,
oïreu la cançoneta
que us dirà el perfidiós vent.

La cançó serà una dansa
que us farà riure i plorar
si el vol de l'hora no es cansa
de correr, pujar i baixar

i de fer mil cabrioles
remuntant-vos per l'atzur
i passar, volant, a soles
amb el cap serè i madur

i amb la imatge d'un planeta
al davant de vostres ulls
que us dirà com el poeta:
Ai amor, on són els fulls

de les lletres temptadores
que amarraven l'esperit
de dolçors reveladores
d'una vida sense nit,

d'una vida que cercàveu
per volar eternament
amb els goigs que desgrauàveu
tota encesa de turment?

Dringarà l'hora melosa
dins l'oïda del galant,
i amb la veu tota cominosa
i amb el rostre rutilant

ell us farà gaia ofrena
de la llum del sentiment
mentre al pit, l'hora serena,
cantarà triomfalment:

«En els braços de l'amada
i dins l'hora de l'amor,
volarem per l'atzurada
sense pena i sense por.

I amb el sol per nord i guia
cercarem beils horitzons
i amb la lluna en companyia
trobarem tots els contorns.

on els somnis regalimen
com la sang que al goig empeny
i on les passions s'animem
i els cors perden llur domeny...

Més, llavors, ho misenyora!
tot el foc que dueu dins
vostra ànima voladora,
donarà encís als matins.

Farà fúlgid el bru rostre
del galant enamorat
i junts, sota l'immens sostre,
fareu vostre amor sagrat.

AMAT GOSALBES

Can Garlanda, Can Deu, Can Paquetilles i Can Taps.

Bé es mereix fer referència dels proverbis com aquell que diu: la ventura d'En *Samarro*, que es trobà amb la bossa buida que hi havia hagut diners; la proceßó d'En *Barjanda*, que n'hi anaven vuit i eren sis arreglar-la; el badall d'En *Carreres*, que les barres li varen arribar fins a Mallorca; En *Maris*, que tenia una cama aquí i l'altra a París; el delicat d'En *Tendre*, que el vent de l'aspi l'encadena; el vell *Escampa*, que anava descalç per casa per no gastar les sabates; i tants i tants altres, com els que diuen en l'adagi, que anotem els següents:

Com la pipa d'En *Llacuna*,
que si no té tabac, no fuma.

Com la senyora d'En *Dou*,
que no més menjava molls de bou.

Com el cavall d'En *Petroc*,
que corre molt i avença poc.

En *Benet* i En *Marimon*,
com més va més ases són.

Quí mana a cal *Ribot*,
l'amo o el porc?

El pollí i la somera
tot ho paga Mossèn *P. re*.

Déu te perd *Anton*,
que el queda
ja es compon.

Ta' és En *Pere*,
tal és com era

I aquí finalitzo, sense encara els que podriem oferir i consultar dels recollits per J. Amades, a què es dedica, creiem amb tot l'exposat fins aquestes ratlles n'hi haurà per compendre tot el descrit i la idea com intenció proposada.

— Podrem trobar l'origen i el significat de cada un com els motius en que s'aplica? — Hi haurà voluntat i interès per l'investigació i recull?

Enriquim, els materials del folklore ja que aquest ens representa; pensem que la tradició és l'ànima i, la llengua la imatge immortal del nostre poble.

F. G. i C.

NOTICIARI

UNS CONCURSOS LITERARIS

El comissariat d'Educació Física i Esports del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, ha organitzat uns Concursos literaris de caire esportiu i de cara a la guerra, les bases dels quals ens complaem en transcriure a continuació per tal de què els nostres llegidors puguin enterar-se'n i a la vegada

serveixi d'orientació per tots aquells a qui pugui interessar:

El Comissariat d'Educació Física i Esports de la Generalitat de Catalunya, destina un premi de 1.000 pessetes a l'autor o autora de la millor novel·la original i inèdita, escrita en català, d'ambient esportiu i relacionada amb l'actual guerra contra el feixisme, que posi de relleu la importància que per al combatent representa una eficient preparació física.

També destina un altre premi de 300 pessetes al combatent autor del millor conte original i inèdit, escrit en català, de caràcter social, que més bé valori el paper de l'educació física en la plasmació de la nova Espanya que sorgeix de la guerra contra el feixisme.

Els concursants al premi novel·lístic trametran llurs originals signats, mecanografiats a una sola cara i a dos espais, al Comissariat d'Educació Física i Esports, Avinguda del 14 d'Abril, núm. 444, dintre d'un plec que portarà, ben visible, «Concurs Novel·la».

Els optants al concurs de contes, trametran llurs originals, també signats, i que podran ésser manuscrits, en lletra clara, a la mateixa adreça, fent constar en el plec: «Concurs Conte».

El termini d'admissió acabarà el dia 30 d'abril d'aquest any.

El Jurat podrà declarar deserts aquests concursos si creu que cap dels treballs presentats no és mereixedor del premi. Altrament, les obres premiades quedarien propietat del Comissariat d'Educació Física i Esports de la Generalitat de Catalunya.

El Jurat es componrà de cinc membres, representants de l'Associació d'Escriptors Catalans, del Sindicat de Periodistes Esportius, del Grup Sindical d'Escriptors Catalans, del Comissariat de Propaganda i del Comissariat d'Educació Física i Esports.

LA PLUJA

Després de tants mesos, dimecres passat a la matinada començà a ploure, però féu una pluja que tan solament ha arribat a apagar lapols dels carrers i regar un xic les plantes, de manera que si amb les grans variacions que fan les moltes boires que s'observen no se'n desenrotlla una pluja abundant, podem dir que fins i tot el temps se'ns ha girat en contra.

LA BIBLIOTECA PUBLICA MUNICIPAL

Ens enterem, per haver-ho pogut comprovar, que es troben molt adelantats els treballs que desde fa varis mesos es porten a cap per la catalogació dels diferents llibres que adornen la famosa biblioteca pública municipal instal·lada en una de les dependències del Consell Municipal, esperant poder-la veure ben prompte oberta al públic, si bé encara manca omplenar el corresponent fitxer.

UNA VISITA

El passat dilluns estigué visitant aquesta població el General Riquelme, Inspector General de l'Exèrcit Popular, el qual quedà molt complacent de la visita i de les atencions de què fou objecte per part del Consell Municipal,

NOMENAMENT I PRESA DE POSSESSIO

Ens enterem del nomenament de Mestra interina de les Escoles d'aquesta població a favor de la veïna senyoreta Antonia Alguer Soler, així com també de la presa de possessió del càrrec.

Celebrem el nomenament bo i desitjant-li un bon acert en el seu comés.

FARMACIA de torn per a diumenge,

Major, 16

CASTELLARENCS!!!
SUBSCRIVIU-VOS A «LA FARGA»